# Eesti Vabariigi ja Ukraina sotsiaalkindlustusleping

Eesti Vabariik ja Ukraina (edaspidi eraldi *lepingupool* ja koos *lepingupooled*) on eesmärgiga arendada koostööd sotsiaalkindlustusvaldkonnas kokku leppinud järgmises.

## I. ÜLDSÄTTED

## Artikkel 1

## Mõisted

1. Eesti Vabariigi ja Ukraina sotsiaalkindlustuslepingus (edaspidi *leping*) kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) *õigusaktid* – lepingupoole õigusaktid, mis reguleerivad suhteid artiklis 2 nimetatud valdkondades;

2) *pädev võimuorgan* – artikli 2 lõikes 1 nimetatud valdkondade eest vastutav võimuorgan;

3) *pädev asutus* – artikli 2 lõikes 1 nimetatud lepingupoole õigusakte kohaldav lepingupoole asutus;

4) *kindlustusperiood* – maksude või kindlustusmaksete tasumise, elamise või töötamise periood, mis on määratletud või tunnustatud kindlustusperioodina selle lepingupoole õigusaktide kohaselt, mille alusel periood täitus;

5) *toetus, pension, hüvitis* – lepingupoole õigusaktidega ette nähtud rahaline väljamakse ja toetuse, pensioni või hüvitise suurendus, juurdemaks või lisa;

6) *elamine:*

i) Eesti Vabariigis – elamine Eesti Vabariigi territooriumil Eesti õigusaktide kohaselt. Vaidluse korral, kumma lepingupoole territooriumil isik elab, loetakse elamiseks viibimist Eesti Vabariigi territooriumil 12 järjestikuse kalendrikuu jooksul vähemalt 183 päeva;

ii) Ukrainas – elukoht Ukraina õigusaktide kohaselt;

7) *pereliige* – lepingupoole õigusaktide alusel sellena määratletud isik;

8) *ülalpeetav* – lepingupoole õigusaktide alusel sellena määratletud isik;

9) *sotsiaalkindlustusmaksed*:

i) Eesti Vabariigis – kohustuslikud sotsiaalkindlustuse sissemaksed;

ii) Ukrainas – vahendid (sissemaksed) kohustusliku sotsiaalkindlustuse jaoks;

10) *isikuandmed* – mis tahes teave tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku kohta;

11) *isikuandmete töötlemine* – isikuandmetega või nende kogumitega tehtav automatiseeritud või automatiseerimata toiming või toimingute kogum, nagu kogumine, dokumenteerimine, korrastamine, struktureerimine, säilitamine, kohandamine või muutmine, päringute tegemine, lugemine, kasutamine, edastamise, levitamise või muul moel kättesaadavaks tegemise teel avalikustamine, ühitamine või ühendamine, piiramine, kustutamine või hävitamine.

2. Muid lepingus esinevaid mõisteid kasutatakse õigusaktides määratletud tähenduses.

# Artikkel 2

# Lepingu kohaldamisala

1. Lepingut kohaldatakse järgmiste sotsiaalkindlustuse valdkonna õigusaktide suhtes, mis käsitlevad:

1) Eesti Vabariigi puhul:

i) riiklikku pensionikindlustust, välja arvatud kogumispensionid;

ii) riiklikku kahjuhüvitist tööõnnetuse ja kutsehaiguse korral, kui tööandja on õigusjärglaseta likvideeritud;

iii) töötuskindlustushüvitist;

iv) riiklikke peretoetusi ja -hüvitisi (edaspidi *perehüvitised*);

2) Ukraina puhul:

i) üldkohustuslikku riiklikku pensionikindlustust;

ii) üldkohustuslikku riiklikku sotsiaalkindlustust töövõime kaotuse põhjustanud tööõnnetuse ja kutsehaiguse korral;

iii) üldkohustuslikku riiklikku sotsiaalkindlustust töötuse korral;

iv) riiklikku abi lastega peredele (edaspidi *perehüvitised*);

v) matusetoetust.

2. Lepingut kohaldatakse ka lepingupoole sotsiaalkindlustusmakseid reguleerivatele õigusaktidele.

3. Kui lõikest 4 ei tulene teisiti, kohaldatakse lepingut ka nende õigusaktide suhtes, millega muudetakse, täiendatakse, ühendatakse või asendatakse lõigetes 1 ja 2 nimetatud õigusakte.

4. Lepingut kohaldatakse ka nende õigusaktide suhtes, millega lepingupool näeb ette uue toetuse-, pensioni- või hüvitisesaajate rühma või uue toetuse, pensioni või hüvitise, kui ühe lepingupoole pädev võimuorgan teatab sellest kirjalikult, sealhulgas digikanalite kaudu, teise

lepingupoole pädevale võimuorganile. Kui teise lepingupoole pädev võimuorgan ei väljenda teistsugust seisukohta kuue kuu jooksul teavitamise kuupäevast arvates, loetakse, et teine lepingupool nõustub lepingu kohaldamisala täiendamisega.

## Artikkel 3

## Lepingu subjektid

Lepingut kohaldatakse isikule, kelle kohta kehtivad või on kehtinud asjaomase lepingupoole sotsiaalkindlustusalased õigusaktid, mis on kindlaks määratud käesoleva lepingu artiklis 2, kui leping ei näe ette teisiti.

## Artikkel 4

## Võrdne kohtlemine

Isikutel, kelle suhtes lepingut kohaldatakse ja kes elavad ühe lepingupoole territooriumil, on selle lepingupoole õigusaktide alusel samasugused õigused toetustele, pensionidele ja hüvitistele ning samasugused kohustused kui selle lepingupoole kodanikel.

## Artikkel 5

## Toetuste, pensionide ja hüvitiste samaaegse väljamaksmise vältimine

Kui lepingus ei ole sätestatud teisiti, ei teki ega säili isikul õigust saada mõlemalt lepingupoolelt ühe ja sama kindlustusperioodi eest samaliigilist toetust, pensioni ega hüvitist.

# II. KOHALDATAVA ÕIGUSE KINDLAKSMÄÄRAMIST KÄSITLEVAD SÄTTED

## Artikkel 6

## Üldeeskirjad

1. Isikule kohaldatakse ainult ühe lepingupoole sotsiaalkindlustusmakseid reguleerivaid õigusakte. Kohaldatavad õigusaktid määratakse kindlaks käesoleva peatüki kohaselt.

2. Kui lepingus ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse lepingupoole territooriumil töötava või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutseva isiku suhtes selle lepingupoole õigusakte, sõltumata isiku elukohast.

3. Riigiteenistujate ja nendega võrdsustatud isikute suhtes kohaldatakse selle lepingupoole õigusakte, kellele allub neid teenistusse võtnud ametiasutus.

4. Laevapere liikmele ja laeval töötavale isikule kohaldatakse selle lepingupoole õigusakte, kelle lipu all laev sõidab.

5. Kummagi lepingupoole territooriumil rahvusvahelisi vedusid teostavas õhu-, raudtee- või autotranspordiettevõttes töötavale isikule kohaldatakse selle lepingupoole õigusakte, kelle territooriumil ettevõte on registreeritud.

## Artikkel 7

## Erieeskirjad

1. Isiku suhtes, kes töötab ühe lepingupoole territooriumil sellise tööandja heaks, kes seal tavapäraselt olulisel määral tegutseb, ja kelle see tööandja lähetab tööle teise lepingupoole territooriumile, kohaldatakse jätkuvalt esimese lepingupoole õigusakte tingimusel, et:

1) töö eeldatav kestus ei ületa 24 kuud;

2) isikut ei lähetata teise lähetatud isiku asendamiseks;

3) otsene töösuhe selle tööandjaga säilib kogu lähetuse vältel ning

4) vahetult enne lähetust on isiku suhtes vähemalt kolme kuu jooksul kohaldatud esimese lepingupoole õigusakte.

2. Isiku suhtes, kes tavapäraselt tegutseb füüsilisest isikust ettevõtjana ühe lepingupoole territooriumil ja siirdub teise lepingupoole territooriumile samalaadse tegevusega tegelema, kohaldatakse jätkuvalt esimese lepingupoole õigusakte tingimusel, et selle tegevuse eeldatav kestus ei ületa 24 kuud.

3. Kui ühe lepingupoole pädeval asutusel on kahtlusi käesoleva artikli kohaldamise tingimuste täitmise või kohaldatavaid õigusakte käsitleva tõendi õigsuse suhtes, pöördub ta asjassepuutuvate asjaolude kontrollimiseks viivitamata teise lepingupoole pädeva asutuse poole. Tõendi väljastanud asutus vaatab juhtumi läbi ja teavitab vajaduse korral teist asutust oma otsusest tõendi kehtivuse, muutmise või kehtetuks tunnistamise kohta.

## Artikkel 8

## Erandid

Lepingupoolte pädevad võimuorganid või pädevad asutused võivad kirjalikult kokku leppida erisusi artiklites 6 ja 7 sätestatust, kui see on teatud kindlustatud isikute huvides vajalik.

# III. PENSIONE, TOETUSI JA HÜVITISI KÄSITLEVAD SÄTTED

## Artikkel 9

# Pensionid

1. Lepingupool määrab ja maksab pensioni artiklis 3 nimetatud isikutele ka siis, kui nad elavad teise lepingupoole territooriumil.

2. Kui õigus pensionile tekib üksnes ühe lepingupoole õigusaktide alusel, teise lepingupoole õigusaktide kohaselt täitunud kindlustusperioode arvestamata, määrab esimene lepingupool pensioni üksnes oma õigusaktide alusel täitunud kindlustusperioodide põhjal.

3. Kui õigus pensionile tekib kindlustusperioodide liitmise tulemusena, võetakse pensioniõiguse kindlakstegemisel arvesse ka teise lepingupoole õigusaktide alusel omandatud kindlustusperiood tingimusel, et kindlustusperioodid ajaliselt ei kattu. Seejuures arvutab ja maksab kumbki lepingupool pensioni üksnes oma õigusaktide alusel täitunud kindlustusperioodide põhjal, võttes tulu (töötasu) arvesse oma õigusaktide kohaselt, kui käesolevas lepingus ei ole sätestatud teisiti.

4. Kui õigus saada pensioni tekib eriseaduse alusel või teatud erialal või tingimustes töötamise korral, määrab ja maksab eripensioni ainult see lepingupool, kelle territooriumil on õigus eripensionile tekkinud, ja ainult selle lepingupoole õigusaktide alusel. Teatud erialal või tingimustes töötamise korral lepingupoolte õigusaktide alusel täitunud töötamise perioode ei liideta. Kui kummagi lepingupoole eespool nimetatud õigusaktide alusel ei teki õigust saada eripensioni, arvestatakse neid perioode pensioni määramisel üldistel alustel.

5. Kui ühe lepingupoole õigusaktide alusel täitunud kindlustusperioodide kogupikkus ei ületa ühte aastat, võtab need perioodid pensioni määramisel ja väljamaksmisel arvesse teise lepingupoole pädev asutus. Nende perioodide eest saadud tulu (töötasu) arvesse ei võeta.

6. Kui pensionisaaja asub ühe lepingupoole territooriumilt elama teise lepingupoole territooriumile, jätkab pensioni määranud lepingupool selle pensioni maksmist.

7. Eesti Vabariigi rahvapensioni määramisel võetakse Eesti Vabariigi õigusaktide kohaselt nõutava elamisperioodi täitmiseks arvesse Ukraina territooriumil elamise perioodid tingimusel, et isik on vahetult enne pensioni taotlemist elanud Eesti Vabariigi territooriumil vähemalt ühe aasta. Eesti Vabariigi rahvapension määratakse ja seda makstakse üksnes Eesti Vabariigi territooriumil elavale isikule. Eesti Vabariigi rahvapensioni ei määrata, kui Ukraina on isikule juba pensioni määranud. Eesti Vabariigi rahvapensioni maksmine lõpetatakse, kui rahvapensioni saav isik asub elama Ukraina territooriumile või kui Ukraina määrab talle pensioni.

# Artikkel 10

# Kolmanda riigi õigusaktide kohased perioodid

Kui isikul ei teki õigust pensionile lepingupoolte õigusaktide alusel arvesse võetavate kindlustusperioodide kogukestuse põhjal, võetakse pensioniõiguse kindlaksmääramisel arvesse ka kolmanda riigi õigusaktide alusel täitunud kindlustusperiood tingimusel, et pensioni määramise eest vastutaval lepingupoolel on selle kolmanda riigiga sõlmitud rahvusvaheline

leping, mis võimaldab kindlustusperioode liita, ning kolmanda riigi pädev asutus kinnitab need perioodid.

## Artikkel 11

## Tööõnnetuse, kutsehaiguse või nendest põhjustest tingitud surma tõttu tekkinud kahju hüvitamine

1. Õigus kahju hüvitamisele tööõnnetuse või kutsehaiguse korral määratakse lepingupoole nende õigusaktide alusel, mida kohaldati kindlustatu suhtes tööõnnetuse toimumise ajal või kutsehaiguse põhjustanud töö tegemise ajal.

2. Kui ühe lepingupoole õigusaktide kohaselt sõltub kutsehaiguse korral hüvitise määramine sellest, et haigus tuvastati esmakordselt selle lepingupoole territooriumil, loetakse see tingimus täidetuks ka siis, kui haigus tuvastati esmakordselt teise lepingupoole territooriumil.

3. Kui ühe lepingupoole õigusaktide alusel kutsehaigusega seotud hüvitist saava isiku kutsehaigus süveneb teise lepingupoole territooriumil töötamise ajal:

1) jätkab esimese lepingupoole pädev asutus määratud hüvitise maksmist kutsehaiguse süvenemisele vaatamata;

2) määrab teise lepingupoole pädev asutus, kelle õigusakte kutsehaiguse süvenemise põhjustanud töö tegemise ajal kohaldati, hüvitise summas, mis vastab kohaldatavate õigusaktide alusel kutsehaiguse süvenemise järel makstava hüvitise summa ja enne kutsehaiguse süvenemist maksmisele kuulunud hüvitise summa vahele.

## Artikkel 12

## Töötuskindlustushüvitis

1. Kui lepingupoole õigusaktide kohaselt sõltub õigus töötuskindlustushüvitisele kindlustusperioodide täitumisest, võetakse selle õiguse kindlakstegemisel arvesse mõlema lepingupoole õigusaktide alusel täitunud kindlustusperioodid tingimusel, et need ei kattu ajaliselt täielikult ega osaliselt ning taotluse esitamise ajal on viimane kindlustusperiood täitunud kindlustusperioode liitva lepingupoole õigusaktide alusel.

2. Isikul, kes elab ühe lepingupoole territooriumil ja töötas viimati teise lepingupoole territooriumil, on õigus saada töötuskindlustushüvitist elukohajärgse lepingupoole õigusaktide alusel.

3. Kui lepingupoole õigusaktide alusel arvutatakse töötuskindlustushüvitist varasema töötasu põhjal, võtab selle lepingupoole pädev asutus arvesse üksnes töötasu, mida asjaomane isik sai töötamisel selle lepingupoole territooriumil. Töötuskindlustushüvitise suurus ei või olla väiksem kui selle lepingupoole territooriumil kehtestatud minimaalne töötuskindlustushüvitise suurus.

4. Töötuskindlustushüvitist makstakse üksnes selle lepingupoole territooriumil, kelle õigusaktide alusel see määrati.

## Artikkel 13

## Perehüvitised

1. Perehüvitised määrab ja maksab oma õigusaktide alusel see lepingupool, kelle territooriumil perekond elab.

2. Kui õigus perehüvitistele tekib mõlema lepingupoole õigusaktide alusel, maksab perehüvitisi see lepingupool, kelle territooriumil laps elab.

## Artikkel 14

## Ukraina matusetoetus

Kui õigus matusetoetusele tekib Ukraina õigusaktide alusel, määratakse ja makstakse seda Ukraina õigusaktide kohaselt.

# IV. RAKENDUS- JA MUUD SÄTTED

## Artikkel 15

## Lepingu rakendamine

1. Lepingupooled, pädevad võimuorganid ja pädevad asutused sõlmivad lepingu rakendamiseks kokkuleppeid.

2. Lepingut rakendavad pädevad asutused osutavad üksteisele abi ja vahetavad lepingu rakendamiseks vajalikku teavet.

## Artikkel 16

## Andmekaitse

1. Pädevad asutused vahetavad isikuandmeid üksnes käesoleva lepingu täitmise eesmärgil ja ulatuses, mis on nimetatud eesmärgiga proportsionaalne.

2. Pädevad võimuorganid määravad kindlaks käesoleva lepingu alusel töödeldavate isikuandmete koosseisu ja ulatuse.

3. Isikuandmeid edastava lepingupoole pädev asutus edastab isikuandmeid tema suhtes kohaldatavate eraelu puutumatust ja isikuandmete kaitset reguleerivate õigusaktide kohaselt. Isikuandmeid vastuvõtva lepingupoole pädev asutus töötleb, kaitseb ja säilitab saadud

isikuandmeid tema suhtes kohaldatavate eraelu puutumatust ja isikuandmete kaitset reguleerivate õigusaktide kohaselt.

4. Isikuandmeid võib lepingupoole pädev asutus käesoleva lepingu alusel edastada üksnes teise lepingupoole pädevatele asutustele ja nende volitatud ametiisikutele ning neid ei edastata ega tehta muul viisil kättesaadavaks kolmandatele isikutele, välja arvatud juhul, kui isikuandmete edastamine või muul viisil kättesaadavaks tegemine ja edasine töötlemine on lepingupoole õigusaktide kohaselt nõutav või lubatud. Kumbki lepingupool ei edasta teiselt lepingupoolelt saadud isikuandmeid kolmandale riigile.

5. Lepingupooled võtavad kõik vajalikud meetmed edastatavate isikuandmete õigsuse, täielikkuse, ajakohasuse ja töötlemise eesmärgi suhtes proportsionaalsuse tagamiseks. Kui pärast isikuandmete edastamist selgub, et edastatud andmed on ebaõiged või mittetäielikud või neid on edastatud ülemäärases ulatuses, teavitab sellest teadlikuks saanud lepingupool viivitamata teist lepingupoolt ning vajaduse korral need andmed parandatakse või neid täiendatakse, nende töötlemist piiratakse või need kustutatakse.

6. Lepingupoolte saadud isikuandmed parandatakse, neid täiendatakse, nende töötlemist piiratakse või need kustutatakse, kui:

1) isikuandmed on ebaõiged, mittetäielikud või töötlemise eesmärgi suhtes ülemäärased;

2) vastuvõttev lepingupool on tuvastanud, et varasem isikuandmete edastamine ei vastanud riigisisese õiguse nõuetele või et isikuandmete edastamine või edasine töötlemine ei vasta kohaldatava õiguse nõuetele;

3) isikuandmed ei ole enam vajalikud käesolevas lepingus kindlaksmääratud eesmärkide saavutamiseks;

4) lõpeb lepingupoole kehtestatud isikuandmete töötlemise tähtaeg.

7. Lepingupooled tagavad käesoleva lepingu alusel edastatud ja saadud isikuandmete nõuetekohase turvalisuse, rakendades asjakohaseid tehnilisi ja korralduslikke meetmeid, piirates rangelt juurdepääsu isikuandmetele ja kehtestades nende säilitamise korra.

8. Lepingupooled tagavad, et isikuandmeid ei säilitata andmesubjekti tuvastamist võimaldaval kujul kauem, kui on vajalik nende käesoleva lepingu alusel töötlemise eesmärkide saavutamiseks, välja arvatud juhul, kui kohaldatav õigus nõuab pikemat säilitamisaega.

9. Lepingupooled tagavad isikuandmete edastamise, vastuvõtmise ja hävitamise üle arvestuse pidamise.

10. Selle lepingupoole pädev asutus, kellele isikuandmed edastatakse, teavitab andmesubjekte vastavalt asjaoludele ja selle asutuse suhtes kohaldatavale õigusele oma kontaktandmetest, isikuandmete töötlemise eesmärkidest ja õiguslikust alusest, säilitamistähtajast, andmesubjektide õigustest ning halduslikest ja kohtulikest õiguskaitsevahenditest nende eraelu puutumatuse ja isikuandmete kaitse õiguse kaitsmiseks.

11. Käesoleva lepingu alusel toimub isikuandmete vahetamine ja töötlemine kooskõlas kohaldatava õigusega, järgides järgmisi andmesubjektide õigusi:

1) õigus saada taotluse korral teavet käesoleva lepingu alusel edastatud või töödeldud isikuandmete ja nende töötlemise eesmärkide kohta ning tutvuda enda isikuandmetega, välja arvatud juhul, kui kohaldatava õiguse alusel võib või tuleb isikuandmetega tutvumise õigust piirata. Kui taotluse rahuldamine võib kahjustada teise lepingupoole huve, sealhulgas pooleliolevat kriminaal- või väärteomenetlust, konsulteerivad lepingupooled viivitamata teineteisega. Lõpliku otsuse teeb asjaomane pädev asutus kooskõlas kohaldatava õigusega, tagades andmesubjekti õiguste kaitse;

2) õigus nõuda enda kohta kogutud ebaõigete isikuandmete parandamist ja mittetäielike isikuandmete täiendamist, sealhulgas täiendavate selgituse esitamise teel, välja arvatud juhul, kui kohaldatava õiguse alusel võib või tuleb parandamisest või täiendamisest keelduda;

3) õigus taotleda töötlemise eest vastutavalt pädevalt asutuselt inimese sekkumist, kui andmesubjekti puudutav otsus põhineb üksnes automatiseeritud töötlemisel ja sellel on tema suhtes õiguslikud tagajärjed või see mõjutab teda muul viisil märkimisväärselt.

# Artikkel 17

# Taotluste esitamine

1. Ühe lepingupoole territooriumil elaval isikul on õigus pöörduda vahetult või selle lepingupoole pädeva asutuse kaudu teise lepingupoole pädeva asutuse poole.

2. Lepingu alusel makstavate toetuste, pensionide ja hüvitiste taotlused, mis on esitatud ühe lepingupoole õigusaktide kohaselt, loetakse ka teise lepingupoole õigusaktidega kooskõlas esitatud taotlusteks.

3. Avaldused ja kaebused, mis on ühe lepingupoole õigusaktide kohaselt esitatud selle lepingupoole pädevale asutusele tähtaegselt, loetakse tähtaegselt esitatuks ka teise lepingupoole pädevale asutusele.

4. Lepingupoolte pädevate asutuste kaudu esitatud ametlikud dokumendid ei vaja legaliseerimist.

# Artikkel 18

# Arstlik läbivaatus

1. Ühe lepingupoole pädev asutus korraldab teise lepingupoole pädeva asutuse taotlusel selle isiku arstliku läbivaatuse, kes elab tema territooriumil ja taotleb teise lepingupoole õigusaktide alusel toetust, pensioni või hüvitist, ettenähtud tähtajal.

2. Arstlikku läbivaatust taotlev pädev asutus võib keelduda toetuse, pensioni või hüvitise määramisest, peatada või lõpetada pensioni või hüvitise maksmise, kui toetuse, pensioni või

hüvitise saaja ei ole läbinud arstlikku läbivaatust kolme kuu jooksul või ei ole esitanud nõutud andmeid.

## Artikkel 19

## Maksudest, lõivudest ja tasudest vabastamine või nende vähendamine

Lepingupoole õigusaktides ette nähtud ning nende kohaldamiseks vajalike tõendite ja dokumentide väljaandmise eest võetavatest maksudest, riigilõivudest, konsulaar- ja haldustasudest vabastamine või nende vähendamine kehtib ka teise lepingupoole välja antud tõendite ja dokumentide kohta, mis on vajalikud esimese lepingupoole õigusaktide kohaldamiseks.

## Artikkel 20

## Toetuste, pensionide ja hüvitiste maksmine

1. Lepingupooled teevad toetuste, pensionide ja hüvitiste ülekandeid eurodes.

2. Toetust, pensioni või hüvitist makstakse selle lepingupoole rahaühikus, kelle territooriumil toetuse, pensioni või hüvitise saaja elab.

3. Rahaliste vahendite ülekandmisega seotud pangakulud katab selle lepingupoole pädev asutus, kes teeb väljamakse.

# V. LÕPPSÄTTED

## Artikkel 21

## Erimeelsuste lahendamine

Lepingu tõlgendamisel või kohaldamisel tekkivad erimeelsused lahendatakse lepingupoolte konsultatsioonide ja läbirääkimiste teel.

## Artikkel 22

## Üleminekusätted

1. Leping jõustub artiklis 25 sätestatud korras. Lepingu jõustumisel lõpeb Eesti Vabariigi ja Ukraina vaheline sotsiaalkindlustusleping, mis on alla kirjutatud 5. oktoobril 2010 (edaspidi *lõppenud leping*), ning see asendatakse käesoleva lepinguga.

2. Isikule säilitatakse kõik lõppenud lepingu alusel omandatud õigused. Lepinguga ei vähendata lõppenud lepingu alusel määratud toetuse, pensioni ega hüvitise üldist suurust.

3. Isikud võivad taotleda enne lepingu jõustumist määratud pensionide ühekordset ümberarvestamist lepingupoole õigusaktide kohaselt.

## Artikkel 23

## Lepingu muutmine

Lepingut võib lepingupoolte vastastikusel kokkuleppel muuta või täiendada. Muudatused või täiendused vormistatakse protokollidega, mis on lepingu lahutamatu osa ja mis jõustuvad artiklis 25 sätestatud korras.

## Artikkel 24

## Lepingu peatamine ja lõpetamine

1. Lepingupoolel on õigus lepingu või selle osa kehtivus peatada, teatades sellest diplomaatiliste kanalite kaudu teisele lepingupoolele kirjalikult vähemalt kuus kuud ette, kui lepingupooled ei ole kokku leppinud teisiti. Peatamine ei puuduta määratud toetuste, pensionide ega hüvitiste maksmist.

2. Lepingupool võib lepingu lõpetada, teatades sellest diplomaatiliste kanalite kaudu teisele lepingupoolele kirjalikult vähemalt kuus kuud ette.

3. Lepingu lõpetamisel säilitatakse isikule kõik selle alusel omandatud õigused.

## Artikkel 25

## Jõustumine

Leping jõustub teise kuu esimesel päeval pärast seda, kui lepingupooled on diplomaatiliste kanalite kaudu kätte saanud viimase kirjaliku teate selle kohta, et lepingu jõustumiseks vajalik riigisisene menetlus on lõppenud.

Selle kinnituseks on täievolilised esindajad lepingule alla kirjutanud.

Koostatud_____Tallinnas kahes eksemplaris eesti, ukraina ja inglise keeles; erimeelsuste korral lähtutakse ingliskeelsest tekstist.

**Eesti Vabariigi nimel** **Ukraina nimel**